

## РОЗДІЛ 1

# ЯНГОЛИ

За останні п'ять-десять хвилин, чи й менше, їй зателефонували вже три жінки, аби запитати, чи чула вона, що сталося.

— Джейн, це Еліс. Слухай, мене щойно набирала Бетті. Каже, щось сталося. Ти щось чула про це?

Саме так жінки повідомляли про подію, дзвінок за дзвінком. Вона й собі взяла слухавку, щоб передати повідомлення далі.

— Конні, це Джейн Конрад. Щойно дзвонила Еліс, сказала, щось сталося...

Щось — це своєрідний евфемізм дружин військових пілотів, аби танцювати наосліп довкола теми, не називаючи її. Джейн Конрад усього двадцять один, вона новенька, майже нічого про це ще не знає, бо ніхто й ніколи про таке не говорив. Та, як виявилось, усе ще попереду! Годі уявити кращої нагоди для ініціації. А яка ж Джейн гарна — мовби з картинки! Струнка й тендітна шатенка, з високими вилицями та великими карими очима, схожа на акторку Джин Сіммонс. Її батько тримав ранчо у південно-східному Техасі, звідки Джейн і поїхала вчитися на Схід, у Брін-Мар. Там, на балу дебютанток у заміському клубі, вона зустріла свого майбутнього чоловіка Піта, який на той час закінчував останній курс Принстону. Піт був невисокий кремезний блондин, який без упину сипав жартами. Здавалося, його обличчя могло будь-якої миті розпливитися в усмішці, виставляючи напоказ щілину між передніми зубами. Типовий сільський розбишака — це особливо впадало в очі на такому збіговиську, як бал. Він випромінював енергію, впевненість, амбіції та жагу до життя. Джейн із Пітом одружилися за два дні після того, як він випустився з Принстону. Минулого року Джейн народила первістка, Пітера. А сьогодні, тут, у Флориді, в Джексонвіллі, мирного

1955 року, сонячні промені пронизують крони сосон на подвір'ї, а повітря вщерть напоєне морським бризом — до узбережжя океану з його білими піщаними пляжами менш ніж кілометр. Люди, що проїжджають повз, можуть бачити ідеальний будиночок Джейн, що вигулькує між сосен. Він цегляний, але Джейн з Пітом пофарбували стіни білим, тож він сяє у сонячному світлі, що проникає крізь тисячі маленьких латок у густій зеленій хвої. Віконниці пофарбовані в чорне, тож на їхньому фоні білі стіни вирізняються ще дужче. Площа будинку — якихось сто квадратних метрів, але Джейн із Пітом самі спроектували його, компенсувавши брак простору. Друг-будівельник дав їм усі можливі знижки й відтермінування, тож оселя стала подружжю всього лише в одинадцять тисяч доларів. І ось зараз надворі світить сонце, тимчасом як у приміщенні гарячішає, коли одна за одною п'ять, десять, п'ятнадцять, а тоді й усі двадцять дружин втягуються в цю гру, намагаючись дізнатися, що сталося, — насправді маючи на думці: з чийм чоловіком?

Хвилин за тридцять такої забави — стандартна жалобна практика в цих місцях — дружині починає ввижатися, що телефон не стоїть на столі чи висить на стіні, а вибухає в її сонячному сплетінні. Втім, значно гірше було би почути зараз дзвінок вхідних дверей. Протокол чіткий, хоч ніде й не писаний. Таку звістку не може повідомляти інша дружина, і вже точно не телефоном. Тут немає права на помилку! — така головна настанова. Ні, це має повідомити чоловік у слухний час: чоловік, наділений офіційними повноваженнями чи моральним авторитетом — наприклад, священник чи побратим загиблого. Окрім того, він має сповістити це особисто. Має з'явитися на порозі, подзвонити у двері їй, стоячи непохитно, мов колона спокою і компетентності, повідомити лиху звістку по-риб'ячому холоднокровно. Тож усі ці телефонні дзвінки насправді були несамовитим лиховісним тріпотінням крил янголів смерті. Коли надходить фатальна звістка, лунає дзвінок у двері — і дружина, заціпенівши, витріщається на них,

наче вони більше їй не належать; за ними стоїть чоловік... він прийшов повідомити, що, на жаль, трапився нещасний випадок, і зараз обгоріле тіло її чоловіка валяється десь у болоті, чи серед пальмових заростей, чи застрягло на сосні, «обвуглене до невпізнання», що, як відомо кожному, хто вже давненько на базі (на щастя, не Джейн), є красивим евфемізмом на позначення того, що людське тіло тепер нагадує величезну запечену птицю: вугільно-буре, масне, вкрите пухирями — одним словом, засмажене; тіло, на якому не лише повністю вигоріли волосся і вуха, не згадуючи вже про одяг, а й *долони* та *стопи*, залишки рук і ніг, такі ж масні й вугільно-бурі, як туб, під дією нещадної температури запеклися, навіки зігнуті в ліктях і колінах; ото ж цей чоловік, батько, офіцер, джентльмен, ця материна гордість, Його Величність Немовля якихось двадцять з гаком років тому, тепер перетворився на обгорілу тушу з химерно відстовбурченими крилами й гомілками.

Мій чоловік — як це? Про що це він? Джейн чула раніше, як хлопці з ескадрильї, та й Піт також, говорили про інших молодих колег, що ті «гигнули», «продірявили землю» чи «хряпнулись» — але то ніколи не були їхні знайомі. Та й говорили вони так невимушено, такою розмовною лексикою, ніби про спорт, як-от: «Він вилетів в аут, намагаючись дістатися другої бази». І все. Ані слова, друкованого чи усного, в цих туманних недововках про те, як з того обвугленого трупа за одну мить щез дух молодого хлопця, зникли, неначе за подувом вітру, усі його усмішки, жести, настрої, тривоги, сміх, хитрощі, подивування, його пестоші й закохані погляди — *на тебе, кохана!* — поки жах охоплює маленьку хатинку в лісі, а юна дружина, тремтячи, мов у лихоманці, очікує своєї посвяти у нову вдову на районі.

Після чергової хвили дзвінків імовірність, що щось сталося саме з Пітом, виросла ще дужче. В ескадрильї всього двадцять-ро хлопців, про долю дев'ятьох чи десятих уже довідалися... із безперестанних новин, що їх несуть на крилах янголи смерті. Дізнавшись, що про інцидент уже відомо, чоловіки, щойно

мали змогу, телефонували додому — зронити: «То не я». І кожна така новина тільки підсилювала напруження. Телефон Джейн дзвонив знову, і якась із дружин сповіщала:

— Ненсі щойно розмовляла з Джеком. Він на базі, каже, що щось сталося, але ще не в курсі деталей. Каже, що бачив, як хвилин десять тому злетів Френк Д. З ним був Грег, тож із ними двома все гаразд. А ти що чула?

Але Джейн нічого не чула, окрім того, що чужі чоловіки, а не її Піт, живі й здорові. Ось так, одного сонячного дня у Флориді, неподалік авіабази ВМС у Джексонвіллі, у маленькій білій хатці, у цьому будиночку мрії, ще одна вродлива молода дружина мала пізнати *quid pro quo* служби свого чоловіка: цей, так би мовити, обмін, ці підпункти дрібним шрифтом у неписаній угоді. Так, ніби вгледіла повний список особового складу перед собою, Джейн зрозуміла, що з усієї ескадрильї залишилась невідомою доля тільки двох хлопців — пілота Бада Дженнінгса й Піта. Вона взяла слухавку й зробила те, що вважалося неприйнятним під час надзвичайної ситуації — подзвонила в офіс ескадрильї. Відповів черговий офіцер:

— Я хочу поговорити з лейтенантом Конрадом, — сказала Джейн. — Це місис Конрад.

— Пробачте, — бовкнув черговий, і його голос надломився. — Пробачте... Я... — він не міг знайти слів! Мало не плакав! — Я... це... тобто... він не може підійти до телефона!

*Не може підійти до телефона!*

— Це дуже важливо! — тиснула Джейн.

— Пробачте... це неможливо... — черговий ледь видушив із себе ці слова, бо весь час стримував схлипування. *Схлипування!* — Він не може підійти до телефона!

— Чому? Де він?

— Пробачте... — знову зітхання, сопіння, шморгання носом, — я не можу вам сказати. Я... Мені час!

І голос чергового, що тонував під хвилею емоцій, зник у слухавці.

Черговий офіцер! Він не витримав навіть її голосу!

Тієї миті світ завмер, застиг, ніби скутий кригою. Джейн уже несла було вирахувати, скільки часу спливе до того, як озветься дверний дзвінок, на порозі постане чиясь авторитетна постать із видовженим обличчям, цей Друг вдів і сиріт, і повідомить їй, що Піт загинув.

.....

Навіть у болоті, серед напівзогнених соснових стовбурів, твані, відмерлих сплетінь повитиці та комариних яєць, навіть у цьому величезному перестиглому баговинні сморід «обвугленості до невпізнання» перебивав усі інші запахи. Коли вибухнуло пальне, жар сягнув такої сили, що все, окрім найміцніших металів, не лише згоріло — уся гума, пластик, целулоїд, дерево, шкіра, тканина, плоть, хрящі, кістки, нігті, волосся, кров і протоплазма, — все це не просто згоріло, а перетворилося на суміш найсмердючіших газів. Здається, можна було внюхати сам жах. Він заповзав у ніздрі й випалював носову порожнину, проникав у печінку та просочувався в кишки газовою сажею, поки у світі не залишалося нічого, зовні чи всередині, окрім нестерпного смороду горіння. Вертоліт лише спускався між сосен і лаштувався приземлятися на болоті, а сморід уже вдарив Піта Конрада, попри зачинений люк; і це ще вони не дісталися епіцентру катастрофи. Решту шляху мусили долати пішки. За кілька кроків Конрад з екіпажем опинились по коліна у воді, потім — по груди, і так і йшли, борсаючись, крізь баговиння, повитиці й сосни. Але ніщо з того не могло зрівнятися із запахом! Того дня Конрад, двадцятип'ятирічний молодший лейтенант, чергував на посту офіцера з безпеки, тож мав провести огляд місця аварії. Ця ескадрилья була його першим призначенням на службу, і він ще ніколи не бував на місці авіатрощі, ніколи не відчував такого гидкого смороду й ніколи не бачив того, що чекало на нього попереду.

Урешті добравшись до літака — ним виявився SNJ, — Конрад отетерів: ущент згорілий і вкритий пухирями фюзеляж

застряг носом у болоті, одне крило відірване, ліхтар кабіни геть розтروщений, а на передньому сидінні видніється все, що лишилось від його друга Бада Дженнінгса. Бад Дженнінгс, добродушний хлопчина, перспективний молодий пілот винищувача, тепер став жажливою засмаженою тушею — обезголовленою. Голови не було; вочевидь, її вирвало з хребта, мов ананас зі стебла.

Конрад стояв, змоклий до нитки у трясовині, гадаючи, що ж його тепер, до біса, робити. У цьому клятому баговинні було важко пройти бодай кілька метрів. Щоразу, коли дивився вгору, він бачив марево переплечених гілок, ліан, латок тіней і порізаних клаптів світла, що проникало крізь верхівки дерев — повсюдне зелене сито з тисячею маленьких дірочок, в які зазірало сонце. Менше з тим, Конрад побрів далі через болото та гниль, й інші побрели за ним. Він усе поглядав угору. Поступово почав щось розрізняти: угорі проступав візерунок розмолоченого гілля, в якому мчав до землі SNJ, — поміж крон наче прорубали тунель. Конрад з екіпажем йшли, хлюпаючи у болоті й тримаючись цієї дивної горішньої стежки, що пролягала метрів за тридцять над ними. Раптом та різко звернула вбік — мабуть, саме там відірвалося крило, і враз змінила напрям, почавши опускатися. Вони все брели крізь болото, поглядаючи вгору. А тоді зупинилися... Посеред стовбура дерева перед ними виднівся чималий зеленкуватий згусток. Дивно. Біля величезної проріхи в гілках був якийсь наріст. У гіллі немовби застряг буруватий мішечок (як те трапляється в деревах, заражених мішочницями), а на галузках навколо зависли жовтуваті драглі, наче наріст на дереві нагноївся і прорвав, і гній застиг. Ось тільки то була не деревна живиця, бо на ній проступали цівки крові. За мить — Конраду навіть не довелося говорити про це вголос — усі зрозуміли, що то було. Мішківата грудка виявилася рештками тканинної підкладки шолома з такими самими рештками навушників на ньому. Драглі ж були мізками Бада Дженнінгса. Дерево

розстрошило ліхтар кабіни SNJ і пошматувало Баду голову, мов диню.

.....

Згідно з протоколом, командир ескадрильї не міг оголошувати ім'я Бада Дженнінгса, поки не знайдуть його вдову, Лоретту, й не відправлять до неї уповноваженого провісника смерті. А що Лоретти Дженнінгс удома не було — її ніде не могли розшукати, — це дало затримку та ще більше часу для інших дружин на панічну метушню біля телефонів. Про всіх пілотів довідалися, окрім двох, закинутих до лісу — Бада Дженнінгса й Піта Конрада. Один із двох, п'ятдесят на п'ятдесят, раз — ялинка, два — дубок, — не такий уже й незвичайний випадок у цих краях.

Лоретта Дженнінгс увесь цей час була в торговому центрі. Повернувшись додому, вона побачила біля свого будинку горезвісну постать чоловіка — похмурого Друга вдів і сиріт; і саме Лоретта Дженнінгс програла цю гру, цей раунд, цю химерну лічилку; і саме Лореттина дитина (вона була вагітна другою) не знатиме батька. Саме ця молода жінка пройшла ті жахи, що, як уявляла — *повірила!* — Джейн Конрад, дістануться їй, і з якими вона житиме решту життя. Втім, цей похмурий удар долі не приніс Джейн полегшення.

У день похорону Бада Дженнінгса Піт, за звичаєм, узяв із шафи свій парадний бушлат — найстильнішу річ у гардеробі офіцера ВМС. Піт ще не мав нагоди його одягнути. Це було двобортне пальто з темно-синього сукна завдовжки майже до кісточок і вагою кілограмів зо п'ять. На ньому красувалися два ряди золотих гудзиків, петлі для погонів, великий гарний комір із лацканами, широкі вилоги на рукавах, виточки на талії та центральний поздовжній шліц від пояса й аж до поли. Жоден інший предмет одягу Піта, як і будь-якого іншого американця середини ХХ століття, не мав такого показного й аристократичного вигляду, як цей бушлат. На похороні,

вбрані у свої бушлати, дев'ятнадцятеро маленьких індіанців, що лишилися<sup>1</sup>, — хлопці з ВМС — мужньо тримали стрій. Всі такі юні на вигляд. Та, попри рожевошокі обличчя з гладесенькою шкірою, гострі підборіддя сміливо і правильно випиналися з величезних комірів. Хлопці співали старий гімн ВМС, який, підкреслюючи скорботу, то тут, то там переходив у незвичну мінорну тональність, а ще містив додаткову строфу про авіаторів. Закінчувалась ця строфа словами: «Почуй нас, Боже, молимо за тих, хто в небо лине. Їх убережи від лих».

.....

Три місяці по тому розбився й обвуглився до невпізнання інший член ескадрильї, і Піт знову діставав бушлат, а Джейн дивилась, як уже вісімнадцятеро маленьких індіанців мужньо відбувають церемонію похорону. За трохи після того Піта перевели з Джексонвілля на авіабазу ВМС «Патаксент-Ривер» у Мериленді, й ще не встигли вони з Джейн освоїтися на новому місці, як отримали звістку: ще один член ескадрильї в Джексонвіллі, їхній близький друг, який не раз бував у них на вечері, загинув, відпрацьовуючи зліт з авіаносця неподалік узбережжя Атлантики. У стартовій катапульті, що виштовхує літак з палуби, впав тиск, і той, прошкутильгавши до краю під безпомічний рев двигуна, впав у океан з висоти 20 метрів і цеглиною пішов на дно. Бульк, і нема.

Піт перевівся на «Патаксент-Ривер», яку в ВМС прозивали просто «Пакс-Ривер», щоби вступити до нової школи ВМС для пілотів-випробувачів. Це вважалося істотним кроком вперед у кар'єрі молодого авіатора з морських сил. Тепер, коли Корейська війна завершилася та бойових вильотів не було, усі молоді пілоти-крутелики мітили у випробувачі (у війську завжди говорили «льотне випробування», а не «випробувальний

1    Алюзія на дитячу лічилку *Ten Little Indians* («Десять маленьких індіанців»), де їх меншає з кожним куплетом (*тут і далі прим. перекл., якщо не зазначено інше*).

політ»). На той час реактивні літаки були в експлуатації за-  
ледве років десять, і ВМС постійно випробовували нові моде-  
лі. «Пакс-Ривер» стала головним випробувальним центром  
ВМС.

Джейн подобався куплений біля бази будинок. Не так, звіс-  
но, як їхня оселя в Джексонвіллі, але воно й не дивно: тут вони  
не самі все проектували. Подружжя жило у громаді Норт-Таун-  
Крік, за десять кілометрів від бази. Як і база, Норт-Таун-Крік  
розташовувався на вкритому соснами півострові, що випи-  
нався в Чесапікську затоку. Будиночок затишно примостився  
серед сосен (знову!) та рододендрових кущів. Пітове навчан-  
ня та служба забирали багато сил. Усі на його курсі, Загін 20,  
тільки й повторювали, як їм важко, і, вочевидь, були в захваті  
від цього: в авіації ж бо ВМС — це вища ліга. Хлопці із Двадцят-  
ки та ще їхні дружини — ото й усе соціальне коло Піта і Джейн,  
вони більше ні з ким не спілкувалися. Упродовж тижня хтось  
обов'язково запрошував на вечерю; майже кожні вихідні в чи-  
ємусь домі гриміла вечірка; усі разом їздили на риболовлю  
чи кататися на водних лижах у затоці. Взагалі вони й не могли  
спілкуватися з іншими (принаймні це було би нелегко), адже  
хлопці розмовляли лише про одне — польоти. Найчастіше  
в розмові чулася фраза «розширити діапазон». Діапазон — це  
таке жаргонне слівце в льотних випробуваннях, яке позначає  
обмеження технічних характеристик певного літака (напри-  
клад, у наскільки крутий поворот він зможе увійти на такій-то  
швидкості, й усяке таке). «Розширення діапазону», досліджен-  
ня верхніх меж можливого, видавалось основним викликом  
льотних випробувань і тому дарувало найвище задоволення.  
Спочатку ця фраза не вселяла страху: здавалось, хлопці знову  
тереventь про спорт.

Аж доки якогось сонячного дня член загону, один із тих ве-  
селих пацанів, з якими вони завжди вечеряли, пили, каталися  
на водних лижах, готувався до приземлення на базі у штур-  
мовику АЗJ. Він дозволив швидкості надто впасти, перш ніж  
розгорнув крилки, і судно зірвалося з потоку. Пілот розбився

й обгорів до невпізнання. І вони знову брали бушлати, співали  
молитву за тих, хто в небо лине, а тоді вішали бушлати назад  
у шафу, і вцілілі індіанці обговорювали катастрофу після ве-  
чері. Хитали головами, примовляли, як жаль, але він мусив  
би розуміти, що не варто так довго чекати перед опусканням  
закрилків.

Не минуло й тижня, як інший член загону, заходячи на по-  
садку на тому ж літаку АЗJ, виконував поворот під прямим ку-  
том, коли щось стало не так із важелями керування — один  
із задніх горизонтальних стабілізаторів заклинило у положен-  
ні вгору, інший у положенні вниз, — літак увійшов у штопор  
на висоті 245 метрів і розбився, а пілот обгорів до невпізнання.  
І вони знову діставали бушлати, співали молитву за тих, хто  
в небо лине, а тоді вішали бушлати назад у шафу, щоб якимсь  
після вечері зауважити, мовляв, покійний хоч і був хорошим  
хлопцем, але недосвідченим, і коли несправність поставила  
його в таке становище, не знав, як з нього вибратися.

Кожній дружині кортіло закричати: «На Бога! Літальний  
*апарат* зламався! Чому вважаєте, що *ви* би впорались краще?!»  
А втім, інтуїція підказувала і Джейн, і решті, що не можна на-  
віть припускати такого. Піт ніколи й на мить не допускав  
думки, що таке трапиться з ним. Здавалось не лише непра-  
вильним, а й небезпечним підважувати впевненість молодого  
пілота таким запитанням. Це також було правило неписаного  
протоколу Офіцерських Дружин. Відтепер Джейн непокоїлась  
щоразу, коли Піт затримувався на базі. Починала думати — ні!  
*припускати!* — що він теж опинився в тому безвихідному ста-  
новищі, про яке говорили так відважно, в одному з тих глухих  
кутів, що ставали предметом жвавих дискусій у цих краях.

Незабаром іще один їхній добрий приятель випробовував  
F-4, найновіший і найкрутіший винищувач ВМС, який прозва-  
ли «Фантомом». На висоті майже 6,1 кілометра літак раптом  
увійшов у піке і, розвалившись у повітрі, впав у Чесапікську  
затоку. Виявилося, що в кисневій системі бракувало якогось  
шланга, і пілот просто знепритомнів від гіпоксії на такій

висоті. І вони знову брали бушлати, співали молитву за тих, хто в небо лине, а тоді вішали бушлати назад у шафу, й малі індіанці не йняли цьому віри. Як можна було не перевірити кисневу систему? Як він *так швидко* вирубився від гіпоксії?

За кілька днів Джейн стояла біля вікна свого будинку в Норт-Таун-Крік, коли помітила, що над соснами біля авіабази у небо сотається дим. Лише стовп диму — ані тобі вибуху, ані сирен, ані жодних інших звуків. Вона пішла до іншої кімнати, щоб не зацикловатись на побаченому, але, не знаходячи цьому пояснення, повернулася до вікна. Надворі, біля дому навпроти, Джейн зауважила групу людей... Вони стовбичили там і дивились на її будинок, мовби вирішуючи, що їм робити. Джейн відвернулася — і відразу ж визирнула знов. Угледіла ту саму *постать*, що рухалася доріжкою до її дверей! Сумнівів не було: знала ж бо, хто це. Вона снила цією миттю в кошмарах. Але зараз був не сон. Джейн зовсім не спала, навпаки — почувалась напруженою до краю. За все своє життя вона не відчувала такої тривоги! Заціпенівши, повністю спустошена тією з'явою, жінка чекала на дзвінок у двері. Чекала, а його все не було. Врешті, втративши терпець (на відміну від сну, реальна Джейн була надто стримана й надто ввічлива, щоби гукнути з-за дверей: «Іди геть!»), вона просто відчинила їх. Там нікого не було, геть нікого. Не було й людей на газоні навпроти, і, куди не глянь вздовж обсаджених газонами й рододендронами доріг Норт-Таун-Крік, не виднілося жодної живої душі.

Відтак почався цикл, в якому невідступні жахіття перемежовувалися галюцинаціями. Їх могло спровокувати будь-що: дим, телефонний дзвінок, який затих, перш ніж вона встигла схопити слухавку, звук автомобільної сирени, навіть ревіння двигуна, що заводиться (може, це пожежно-рятувальна вантажівка!). Тоді Джейн визирала з вікна й незмінно бачила *постать*, що йшла до її дверей; і вона чекала на дзвінок. Єдиною різницею між сном і галюцинацією було те, що уві сні подія завжди відбувалась в її маленькій оселі в Джексонвіллі.

Хай там як, відчуття, що *цього разу це таки сталося*, було цілком реальним.

Найкращий пілот на наступному за Пітовим курсі, хлопчина, що був головним суперником їхнього хорошого друга Ала Біна, випробовував на винищувачі пікірування з увімкненим двигуном. Одне з найважчих завдань льотних випробувань — це звикнути стежити за показами на панелі керування водночас зі спробами підвести літак до межі його можливостей. Почавши пікірування, молодик невпинно стежив за цифрами, ретельно, точно, сумлінно, аж поки не врізався в землю та не згорів до невпізнання. І вони знову брали бушлати, співали молитву за тих, хто в небо лине, а тоді вішали бушлати назад у шафу, й малі індіанці згадували, яким класним хлопцем був покійний, яким старанним учнем; навіть *занадто* старанним — чому б йому вчасно не виглянути у вікно на реальний світ? Біно, себто Ал Бін, не був аж таким блискучим учнем, але він і досі тут.

Як і багатьом іншим дружинам Двадцятки, Джейн кортіло поговорити про всю цю ситуацію, про надзвичайну серію фатальних катастроф, зі своїм чоловіком й іншими членами загону, аби знати, що у тих на душі. Однак порушувати таку тему забороняв неписаний протокол, а саме — страх смерті. Так само ані Джейн, ані жодна інша дружина не могли поговорити про це, *по-справжньому* поговорити, ні з ким у цих краях. Можна було, звісно, зізнатись іншій дружині, що хвилюєшся. Але навіщо? Що би це дало? Хто з них не хвилювався? Найімовірніше, у відповідь їй би просто кинули в обличчя: «*Нащо про це думати?*» Розкажи Джейн про нічні жахи, це ще, можливо, сприйняли б нормально, але *галюцинації*? У житті ВМСників такої аномалії не місце.

На цей час чорна смуга авіатрош забрала життя вже десятиох, і майже всі загиблі були близькими друзями Піта і Джейн, хлопцями, які багато разів бували у них вдома, хлопцями, що сиділи навпроти Джейн і, як і всі, весело розводились про надзвичайну пригоду — військову авіацію. Ті ж, хто

вижив, і досі збиралися за столом та, як і раніше, тішились своєю справою. Пояснити це було нереально. Джейн спостерігала за Пітом, шукала якоїсь ознаки пригнічення, але не знаходила. Він так само жваво балагурив, дуркував, сипав жартами та сміявся залистим сміхом сільського розбишаки. Як завжди. Він і далі насолоджувався компанією одногрупників, тих самих Воллі Шірри та Джима Ловелла. Багато молодих пілотів були мовчазними й давали волю пристрасті до улюбленої справи лише у повітрі. Але Піт, Воллі й Джим ніколи не вирізнялися стриманістю, у жодній ситуації. Вони обожнювали бешкетувати. Піт прозивав Джима Ловелла «Хитайком», найнебажанішим для будь-кого з пілотів прізвиськом. Воллі Шірра був товариський, добродушний хлопець; він любив розіграші, жажливі каламбури й усяке таке. Ця трійця, *навіть посеред чорної смуги*, обожнювала чесати язиками про пілота-катастрофу Мітч Джонсона. Життя Мітч неначе перекидали з рук у руки чортик і янгол. Чортик штовхав його в такі халепи, з яких не вибратися живим жодному звичайному пілоту, а янгол витягував його з них без жодної подряпини. Буквально недавно — типова історія, яку чула Джейн від хлопців — Мітч Джонсон заходив на посадку на авіаносець, але трохи не долетів і врізався в корму. Пролунав жахливий вибух, і задня частина літака, охоплена полум'ям, упала в море. Усі нагорі почали побиватися: «Бідака Джонсон. Мабуть, сьогодні янгол взяв вихідний». Вони саме обговорювали, як дістати уламки й останки, коли на капітанському містку задзвонив телефон. У слухавці почувся дещо дезорієнтований голос: «Це Джонсон. Той-во, я тут, внизу, у трюмі, тут люк замкнений, а я не можу знайти, де ввімкнути світло, і ні хріна не бачу. А ще я перечепився за трос і, здається, пошкодив ногу». Офіцер, що взяв слухавку, гепнув нею по телефону й запрявся знайти того кінченого придурка, хто додумався жартувати такої миті. Але телефон задзвонив знову, і той самий дезорієнтований голос зміг підтвердити, що він справді належить Мітчу Джонсону. Янгол його не покинув. Урізавшись у корму, Мітч влетів у порожні

бочки з-під боєприпасів, і ті пом'якшили удар. Як наслідок, пілот трохи вдарився головою, але серйозно не постраждав. Фюзеляж рознесло на друзки; а Мітч просто ступив на корабель і відчинив люк до трюму. Там було темно, хоч в око стрель, а на підлозі валялися троси, що втримували запасні двигуни для літаків. Бідолаха Мітч Джонсон шпортався в них, поки не набрів на телефон. Зрештою, єдиною його травмою від цього випадку став синець на гомілці, коли він перечепився через трос. Той чолов'яга — справжній магніт для нещастя! Піт із Воллі та Джимом аж за животи хапалися від таких історій. Неймовірно! Чудова байка! І не більше.

За кілька днів Джейн скуплялася у магазині для військових на Сондерс-Роуд, біля головних воріт авіабази. Раптом вона почула, як на аеродромі завили сирени, а за ними озвались мотори рятувальних машин. Цього разу Джейн твердо вирішила бути спокійною. Усе в її тілі волато мерщій мчати додому, але вона змусила себе залишитись у магазині та продовжувати закупити. Ще з пів години жінка походжала між полиць, шукаючи товари зі списку, а тоді поїхала додому в Норт-Таун-Крік. Біля будинку, на тротуарі, вона побачила постать чоловіка. Навіть зі спини безпомилково впізнала, хто це. У чорному костюмі, з білою смужкою на комірі. Її священник, з Єпископальної церкви. Джейн вглядалася в нього, але видиво нікуди не щезало — чоловік уже простував доріжкою до вхідних дверей. Вона не спала і не визирала з вікна зсередини будинку. Вона сиділа в машині перед домом. Їй це не снилося, не приверзлося, а постань поволі наближалася до її дверей.

.....

Метушня на аеродромі зчинилася через надзвичайну ситуацію такого ґтибу, що й ветерани «Пакс-Ривер» не бачили. І побачити її хотіли всі, бо база майже у повному складі висипала на летовище, мов на перегляд якогось авіашоу.

Конрадовий друг Тед Велан здіймався у повітря на винишувачі, і щойно шасі відірвались од смуги, відмовила якась деталь, призвівши до витоку в гідравлічній системі. На панелі приладів спалахнув червоний індикатор, і Велан негайно звернувся до диспетчерів. Було очевидно, що витік спричинить відмову важелів керування раніше, ніж Тед устигне приземлити літак. Доведеться катапультиуватись; лишалося тільки вирішити, коли й куди, тож він радився із землею. Вирішили, що пілот вистрибне на висоті майже 2,5 кілометри на такій-то швидкості, просто над летовищем. Літак упаде в Чесапікську затоку, а пілот поволі спуститься парашутом на аеродром. Спокійно й холоднокровно Тед Велан вирівняв літак так, аби той проминав летовище на висоті саме 2,5 кілометри, а тоді смикнув кільце катапультивання.

На летовищі всі позадирали голови. Розгледіли, як Велан вилетів з кабіни — пристебнутий до крісла-катапульти, здалеку він здавався маленькою чорною грудкою в небі. Усі дивилися, доки та грудка не почала стрімко падати. Чекали, щоб розкрився парашут. Спливло кілька секунд, потім ще кілька. Маленька грудка дедалі більшала, набираючи шалену швидкість. А тоді настала страшна мить, коли всі, хто бодай трохи знався на стрибках із парашутом, усвідомили, що зараз трапиться. Втім, навіть для них це було щось нереальне: ніхто ж бо не бачив такого зблизика, від початку й до кінця, мов з трибуни стадіону. Тепер грудка летіла так швидко й була вже так близько, що картинка спотворилася. Тіло неначе видовжилось. Воно дедалі більшало та мчало до них із таким шумом і швидкістю, що вже не розібрати було його контурів. Нарешті, коли тіло стало лише стрімкою розмитою плямою над майданчиком, пролунав звук, схожий на гучний вибух. Тільки це був не вибух; це був оглушливий *гуркіт* від того, як Тед Велан, його шолом, висотно-компенсувальний костюм і парашут гепнулися акурат посеред смуги, точно в ціль, на очах у шокованої публіки. Без сумніву, Тед Велан був живий аж до самого удару. Він мав приблизно тридцять секунд на те, щоб дивитися,

як авіабаза «Пакс-Ривер», і весь півострів, і округ Балтимор, і континентальна частина Америки — весь світ мчить йому назустріч. Коли останки зішкребли з бетону, вони нагадували мішок добрих.

Піт знову взяв бушлат і разом із Джейн та рештою малих індіанців пішов на похорон Теда Велана. Те, що загинув не Піт, не вельми втішило Джейн. Те, що священник навідався не як похмурий Друг вдів і сиріт, а в церковних справах, не принесло їй спокою й полегшення. Те, що Піт не виявляв ані найменшого занепокоєння, що така страшна доля могла спіткати і його, геть не підбадьорювало. Кожен наступний кошмар і наступна галюцинація, а потім ще й ще, здавались дедалі реальнішими. Бо тепер Джейн знала. Тепер вона осягнула всю суть, хоча ніхто не зронив про це жодного слова. Ще вона розуміла, чому Піт — той хлопчина із Принстону, якого зустріла на балу дебютанток у замиському клубі! — ніколи не звільниться, ніколи не покине цю жорстоку справу, хіба у труні. І знає Бог, і вона знала, що така труна чекає на кожного маленького індіанця.

Сім років по тому, коли журналіст і фотограф із журналу «Лайф» стояли в її вітальні, стежачи за її обличчям, а надворі, на її газоні, зібралася юрба операторів і газетних репортерів, що чигали бодай на слово, на якийсь знак, на будь-що — може, хоча б що вона нишком визирне з-за штори! — дочікувались бодай якоїсь підказки про те, що вона відчуває, коли кожен, кому не ліньки, запитував: «Як ви почуваетесь?» чи «Вам не страшно?» — Америка воліє знати! — Джейн хотілося розсміятися, але вона не могла спромогтися й на усмішку.

Кортіло поцікавитися: «Чому ви питаєте про це лише *зараз*?» Однак їм було би геть невтямки, про що вона.